

Projektbidrag och företagsstöd 2009
Hit gick pengarna

Länsstyrelsen
Norrbotten

Titel Hit gick pengarna 2009
Författare: Elisabeth Johansson Englund
Kontaktperson: Elisabeth Johansson Englund
Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå.
Telefon: 0920-96000, fax: 0920-22 84 11
E-post: norrbotten@lansstyrelsen.se
Internet: www.lansstyrelsen.se/norrbotten

Förord

Länsstyrelsen i Norrbottens län är en mångsidig myndighet som ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. En av Länsstyrelsens många uppgifter är att ansvara för anslaget för regionala tillväxtåtgärder. Anslaget ger organisationer och företag möjligheter till bidrag för projektverksamhet och stöd till investeringar med syfte att främja länets utveckling enligt målen i den regionala tillväxtpolitiken.

Att regelbundet följa upp resultatet av beviljade projektbidrag och företagsstöd är viktigt ur många aspekter. Det ger möjlighet att bedöma nyttan av insatserna. Uppföljningen ger också möjlighet till att ständigt utveckla den löpande hanteringen av Länsstyrelsens bidrag och stöd och att stärka lärandet.

Insatserna bidrar till mätbara effekter som exempelvis nya arbetstillfällen och nya företag. Andra effekter, som också har stor betydelse men som är svårare att mäta, får inte glömmas bort. Vi vet till exempel att många projekt skapar goda miljöer för en fortsatt bred samverkan mellan olika aktörer och att projekt mellan akademi och företag oftast ger effekter långt efter projektavslut. Företagsstöden som främst riktas till de mindre företagen, bidrar till att förverkliga goda affärsidéer som i längden gynnar utvecklingen i länet. Att gemensamma insatser görs i viktiga tillväxtområden som till exempel turismbranschen och biltestbranschen, skapar goda förutsättningar för en önskvärd utveckling i hela länet. Vi kan konstatera att företagsstöden och projektverksamheten är viktiga, de skapar nytta i länet och fyller sina syften med att bidra till att främja Norrbottens utveckling och tillväxt.

Per-Ola Eriksson

Landshövding i Norrbottens län

Sammanfattning

Den regionala tillväxtpolitiken avser att skapa förutsättningar för tillväxt, hållbar utveckling och god servicenivå för kvinnor och män i hela landet. Länsstyrelsens anslag för regionala tillväxtåtgärder som används till företagsstöd och regional projektverksamhet, bidrar till att uppfylla målen i den regionala tillväxtpolitiken.

Under 2009 beslutades det om totalt 166,6 miljoner kronor i stöd ur anslaget för regionala tillväxtåtgärder varav 68,3 miljoner kronor avsåg företagsstöd och 98,3 miljoner kronor projektverksamhet.

Den globala konjunkturedgången som uppstod under andra hälften av 2008 hade under 2009 en negativ påverkan på den totala efterfrågan av företagsstöd. De typer av företagsstöd som beviljades mest medel var regionalt bidrag till företagsutveckling och regionalt investeringsstöd. Stöd till innovationsbidrag ökade något under 2009, främst på grund av regeländringar som bl. a. ger möjlighet till större bidrag. De företag som beviljats mest stöd finns i Gällivare, Kiruna och Luleå kommuner. De stöd som beviljats till företag i Gällivare finns främst i branschområdet industrin. För Kiruna är det branschområdet turism som fått mest stöd och i Luleå har stöd huvudsakligen gått till företag som verkar nära Luleå tekniska universitet (innovationsbidrag). Det är främst små företag med mindre än tio anställda som beviljats företagsstöd. 27 procent av de nya företagen som beviljats stöd har en kvinna som företagsledare. Kvinnliga företagsledare finns främst inom stödtypen mikrobidrag.

Projektverksamheten är generellt sett inte lika konjunkturkänslig som företagsstöd. För projektverksamheten syntes effekterna av konjunkturedgången i en minskning av beviljade projekt inom tillväxtområdet test- och övningsverksamhet. Inom de övriga tillväxtområdena har det, jämfört med 2008, skett en beloppsmässig ökning av beviljade projektbidrag, t.ex. inom kunskapsintensiva näringar och upplevelsenäringar. Projekt som syftar till företagande och entreprenörskap har ökat, vilket möjligtvis och till viss del kan förklaras av att behoven ökar av just sådana insatser under en lågkonjunktur. De största tillväxtområdena för projektverksamheten är kunskapsintensiva tjänstenäringar, upplevelsenäringar och basindustrin-förädling. Många turismprojekt och nyföretagarprojekt har beviljats bidrag, och den första utlysningen av programmet Interreg Nord IVA gjordes under senare delen av 2008 vilket bidrog till en ökning av de totalt beviljade medlen till

medfinansieringprojekt. Under 2009 var 74 procent av beviljade medel i projektverksamheten medfinansieringsprojekt.

Det är svårt att dra slutsatser av i vilken omfattning de ekonomiska insatserna bidrar till en positiv tillväxt i länet och om projektens långsiktiga och bestående effekter. Dessa kan vara långt mer betydelsefulla än utfallet av enskilda indikatorer. Likaså bör man tolka orsaken till utfallet av enskilda indikatorer med försiktighet eftersom det finns ytterligare faktorer som kan påverka resultatet.

Det kvantitativa resultatet visar att projektverksamheten har bidragit till 654 nya arbetstillfällen, 574 nya företag, att 2 650 personer deltagit i utbildning, att 1 539 företag har medverkat i projekten, att 58 nya produkter skapats samt att 10 infrastrukturprojekt har realiserats.

Effekterna av beviljade företagsstöd har beskrivits i en tidigare rapport¹ där företagen fick besvara en enkät tre år efter de beviljats stöd. Där visar resultatet på att antal anställda i företagen har ökat med 305 årsanställda, 40 procent av företagen planerade på att nyanställa personal, 53 procent planerade att genomföra någon investering det kommande året och att 78 procent av företagen gick med vinst det senaste bokslutsåret.

De ekonomiska insatser som kanaliseras via Länsstyrelsen ger möjligheter att, oavsett konjunkturläge, genomföra strategiska insatser som är av stor betydelse för länets utveckling. Man kan därmed konstatera att insatserna fyller sitt syfte och att de är nödvändiga för att genomföra prioriteringarna i det regionala tillväxtprogrammet.

¹ Uppföljning Regionalpolitiska företagsstöd beviljade i Norrbottens län 2006. Länsstyrelsen i Norrbottens län.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte.....	5
1.3 Metod	6
1.4 Företagsstöd och projektverksamhet	6
1.5 Förutsättningar och mål.....	7
2. RESULTAT	9
2.1 Företagsstöd	9
2.1.1 Beviljade stöd.....	9
2.1.2 Beviljade bidrag, kommunvis	11
2.1.3 Beviljade bidrag, branschvis	15
2.1.4 Företagsledaren	15
2.1.5 Beräknad sysselsättningsökning.....	16
2.2 Projektverksamhet.....	17
2.2.1 Skillnader mellan beviljade bidrag	20
2.2.2 Tillväxtområdet kunskapsintensiva tjänstenäringsdominerar	22
2.2.3 Tillväxtfrämjande förutsättningar – företagande och entreprenörskap dominerar	23
2.2.4 Förväntade utfall av beviljade projekt 2009	24
2.2.5 Projektexempel.....	26
3. PROJEKT BIDRAGEN OCH FÖRETAGSSTÖDENS NYTTA FÖR NORRBOTTEN	29
3.1 Läget i Norrbotten 2010	29
3.2 Stöden bidrar till att uppfylla målen i RTP	30

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Sedan 2001 har den regionala tillväxtpolitiken fokuserat på tillväxt med ambitionen att alla berörda aktörer ska kraftsamla kring de regionala utvecklingsfrågorna. Den regionala tillväxtpolitiken är inriktad mot att skapa förutsättningar för tillväxt, hållbar utveckling och god servicenivå för kvinnor och män i alla delar av landet.

För att samordna den regionala tillväxtpolitiken, arbetsmarknadspolitiken och den europeiska sammanhållningspolitiken i Sverige, har regeringen tagit fram en nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning som gäller för åren 2007-2013. Regeringen vill skapa förutsättningar för att stärka regioners och individers konkurrenskraft för att göra Sverige mer konkurrenskraftigt. I strategin har regeringen valt följande nationella strategiska prioriteringar:

- Innovation och förnyelse
- Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud
- Tillgänglighet
- Strategiskt gränsöverskridande samarbete

Den nationella strategin ligger till grund för genomförandet av EU:s strukturfondsprogram och är vägledande för regionala tillväxtprogram och nationella myndigheter.

En del av den regionala tillväxtpolitiken består av länsstyrelsernas verksamhet inom regional utveckling. Hit hör bland annat de regionala utvecklingsprogrammen (RUP), de regionala tillväxtprogrammen (RTP), EU:s strukturfondsprogram, företagsstöd och den regionala projektverksamheten. Alla program och insatser ska bidra till att uppfylla målen med politiken.

1.2 Syfte

Syftet med denna rapport är att göra en kvantitativ resultatuppföljning av på vilket sätt Länsstyrelsen använt anslaget för regionala tillväxtåtgärder till medfinansiering av regionala företagsstöd, regionala projekt samt till medfinansiering av projekt inom EU:s strukturfonder och program. Syftet med rapporten är också att göra en bedömning av nyttan med företagsstöden och projektverksamheterna.

Länsstyrelsen har i uppdrag att från och med 2011 upprätta en lärandeplan för uppföljning, analys och lärande inom det regionala tillväxtarbetet i

länet. Syftet med detta är att skapa en systematisk återföring av resultat av rapporter, utredningar, analyser etc. Det ska bidra till ett ökat lärande av utvecklingsinsatser som genomförs inom ramen för det regionala tillväxtarbetet. Rapporten "Hit gick pengarna" ska utgöra underlag för en intern analys som syftar till förbättring och utveckling av arbetsmetoder, informationsspridning, samverkan m.m. Rapporten riktas även till berörda externa aktörer med koppling till och/eller intresse av regionalt tillväxtarbete, samt till projekt eller företag som beviljats medel ur anslaget för regionala tillväxtåtgärder.

1.3 Metod

I rapporten redovisas resultaten för år 2009 ur ett flertal perspektiv. De kvantitativa uppgifterna är hämtade från olika datasystem, interna underlag som upprättas på Enheten för tillväxt och kommunikationer vid Länsstyrelsen i Norrbottens län samt från Statistiska Centralbyrån (SCB).

I rapporten förs en diskussion kring nyttan av stöden. Utvecklingen i länet redovisas inom utvalda områden samt resultaten av projektverksamheten och företagsstöden under perioden 2006-2009.

1.4 Företagsstöd och projektverksamhet

Anslaget för regionala tillväxtåtgärder används för två typer av ekonomiska insatser, regionala företagsstöd samt bidrag för projektverksamhet. Insatserna är i sin tur uppdelade i olika ärendetyper enligt följande:

Regionala företagsstöd

- Regionalt investeringsstöd
- Regionalt bidrag till företagsutveckling inkl. konsultcheck och mikrobidrag
- Stöd till kommersiell service
- Innovationsbidrag (såddfinansiering)

Regionalt investeringsstöd och regionalt bidrag till företagsutveckling är delfinansierat med EU-medel.

Bidrag för projektverksamhet

- Medfinansieringsprojekt
- Regionala projekt

I denna rapport redovisas företagsstöd och projektverksamhet var för sig. Tidigare år har stöden redovisats i separata rapporter.

1.5 Förutsättningar och mål

Norrbottnens regionala tillväxtprogram (RTP) antogs i oktober 2007 av det Regionala partnerskapet som består av politiker, myndigheter och organisationer. Landshövding Per-Ola Eriksson är ordförande i Regionala partnerskapet. RTP har uppgraderats under 2010 med bland annat kvantifierade mål och en genomgång av tillväxtområdena samt kompletterande underlag om kompetensförsörjning.

RTP bygger på de övergripande mål som är fastlagda i det regionala utvecklingsprogrammet (RUP); stark ekonomisk tillväxt, god folkhälsa och attraktiva livsmiljöer. RTP ska utveckla näringslivet och ytterligare förstärka den regionala konkurrenskraften samt öka välfärden i Norrbottens län. Detta ska uppnås genom följande fokuserade insatser på näringslivsutveckling inom länets tillväxtområden:

Kunskapsintensiva tjänstenärings

De kunskapsintensiva tjänstenäringsarna är omfattande och spänner över ett stort antal branscher och kunskapsområden. Dessa näringar är föremål för synergieffekter och möten mellan övriga tillväxtområden, varför nya och utforskade områden med högt kunskapsinnehåll kontinuerligt kan identifieras. Exempel på detta kan man bland annat hitta i utvecklingen av elektronikbranschen som den senaste tiden integrerats i andra områden och hittat nya tillämpningar.

Upplevelsenärings

Den natur, kultur och historia som finns i regionen, i kombination med bra kommunikationer, säkerhet och stabilitet, ger goda möjligheter att skapa produkter och upplevelser av hög kvalitet. Den drivkraft och det nytänkande som finns hos länets unga kommer till uttryck i helt nya tillämpningar och verksamheter inom tillväxtområdet – en sådan utveckling finns inom musik- och filmbranschen.

Test- och övningsverksamhet

I Norrbotten finns unika möjligheter att bedriva test- och övningsverksamhet med tillgång till stora områden. Test- och övningsverksamhet är ett område med stor tillväxtpotential där våra naturliga förutsättningar i kombination med kompetens och goda kommunikationer utgör konkurrensfördelar.

Energi- och miljöteknik

Energi- och miljöteknik är en betydande tillväxt- och utvecklingsfaktor i länet. En hög andel energiintensiva företag och verksamheter finns idag i Norrbotten, vilket är en drivkraft för en fortsatt utveckling inom teknikområdet. Energisektorn i regionen är stark, inte minst tack vare den stora tillgången på vattenkraft och skog. Norrbotten ligger även långt fram i arbetet med forskning och utveckling inom energi- och miljöteknik – ett resultat av ett långsiktigt samarbete mellan forskning, näringsliv och samhälle.

Basindustrin – förädling

Tillväxten och den regionala konjunkturen är oftast starkt förknippade med basindustrins utveckling och investeringar. Insatser för att främja kunskapsförsörjning, forskning och utveckling är nödvändiga för att basindustrin ska kunna behålla sin konkurrenskraft och samtidigt bidra till att länets naturresurser kan tas tillvara på ett långsiktigt hållbart sätt.

I RTP prioriteras följande tillväxtfrämjande förutsättningar:

- gränsöverskridande samarbete
- FoU och innovationer
- kompetens- och arbetskraftsförsörjning
- företagande och entreprenörskap
- tillgänglighet – transporter och IKT

De prioriterade tillväxtfrämjande förutsättningarna överensstämmer till stora delar med de strategiska förutsättningar som prioriteras i den nationella strategin.

Utöver de regionala styrdokumenterna RTP, RUP och den nationella strategin styrs Länsstyrelsens beslut om ekonomiska insatser av reglerna i förordningarna om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken (2003:596), regionalt investeringsstöd (2007:61), regionalt bidrag till företagsutveckling (2000:283), statligt stöd till innovation (2008:762), stöd till kommersiell service (2000:284) samt av Länsstyrelsen egna policies inför beredning av projekt- och företagsstödsansökningar.

Länsstyrelsen hade för 2009 ett beslutsutrymme på 185 miljoner kronor för att finansiera företagsstöd och regional projektverksamhet. Detta fördelades med 65 miljoner kronor till företagsstöd och 120 miljoner kronor till den regionala projektverksamheten.

2. Resultat

2.1 Företagsstöd

Inom den regionala tillväxtpolitiken finns flera olika företagsstöd. De stöd som Länsstyrelsen administrerar är regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling inklusive mikrobidrag och konsultcheck, samt innovationsbidrag. Kommersiell service är en särskild stödform för främst dagligvaruhandeln och drivmedelsförsörjningen i glesbygden.

Förutom ovan nämnda stödformer finns regionalt transportbidrag och sysselsättningsbidrag som administreras av Tillväxtverket. Transportbidraget påverkar industrins fraktkostnader medan sysselsättningsbidraget påverkar personalkostnaderna i företag som ökar sysselsättningen.

Investeringsstödens syfte är att stimulera företagens investeringar. Detta sker på två sätt. För det första underlättas finansiering av investeringar i företag som har otillräckliga säkerheter att erbjuda bankerna genom att företagsstödet minskar bankens kreditrisk. Den andra effekten kommer av att bidragsdelen i ett företagsstöd minskar företagets kapitalkostnad.

Finansieringsstöden är selektiva d.v.s. besluten baseras på bedömning av om stöd i det enskilda fallet är förenligt med företagsstödet syfte men också på bedömningar av affärsidén. Länsstyrelsen hanterar även stöd till företag enligt Jordbruksverkets landsbygdsprogram. Den stödformen beskrivs inte i denna rapport.

2.1.1 Beviljade stöd

Under år 2009 registrerades 334 ärenden om företagsstöd. Antalet inkomna ansökningar under 2009 låg på ungefär samma nivå som tidigare år, med undantag för 2006, då ansökningarna till antalet var något högre. I inkomna ärenden återfinns även ärenden som rör begäran om säkerhetsändringar, överlåtelse, engagemangsuppgifter, omprövning, utlämnande av handlingar samt yttranden till Tillväxtverket.

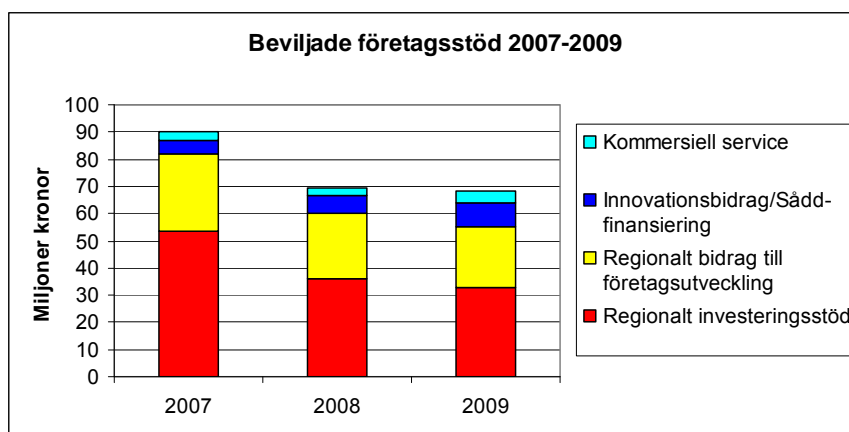
Under 2009 fattades 244 beslut om företagsstöd varav 198 var bifallsbeslut. Tabell 1 redovisar registrerade ansökningar, beslut, samt fördelningen på de olika stödtyperna under tidsperioden 2006-2009.

Tabell 1. Registrerade ansökningar och beslut 2006-2009.

	2006		2007		2008		2009	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Inkomna ärenden	445		379		322		334	
Antal beslut	332		289		216		244	
Bifall	222	67%	221	76%	161	75%	198	81%
Regionalt investeringsstöd	27	12%	24	11%	17	11%	17	9%
Regionalt bidrag till företagsutveckling	154	69%	147	67%	103	64%	116	59%
Innovationsbidrag	10	5%	16	7%	14	9%	18	9%
Kommersiell service	31	14%	34	15%	27	17%	47	24%
Avslag	110	33%	68	24%	55	25%	46	19%

Det totala företagsstödet som beviljades under 2009 var på ungefär samma nivå som 2008, se diagram 1. Jämför man med år 2007 så visar det på en minskning av beviljat stöd. Detta har sannolikt sin förklaring i den finanskris som uppstod under 2008 och som generellt sett bidrog till lägre investeringsvilja hos företagen. Innovationsbidragen ökade dock sin andel av den totala andelen beviljat stöd, vilket förklaras av en ny förordning (2008:762) om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation, som bl. a. gav möjlighet till större bidrag.

Diagram 1. Fördelning av beviljat företagsstöd 2007-2009

De företag som fått beviljat företagsstöd är till största delen små företag med färre än 10 anställda. Fördelningen mellan företagens storlek och de olika stödtyperna beskrivs i tabell 2 och tabell 3.

Tabell 2. Antal beviljade företagsstöd 2009 fördelat på företagsstorlek

Antal anställda	Innovationsbidrag	Regionalt bidrag till företagsutveckling	Regionalt investeringsstöd	Totalt, antal	Andel, %
≤10	18	106	8	132	87,4
11-49	0	9	5	14	9,3
50-99	0	1	3	4	2,6
100-250	0	0	1	1	0,7
Summa	18	116	17	151	100,0

Tabell 3. Beviljade företagsstöd (kr) 2009 fördelat på företagsstorlek.

Antal anställda	Innovationsbidrag	Regionalt bidrag till företagsutveckling	Regionalt investeringsstöd	Totalt, kr	Andel, %
≤10	8 957 304	18 408 435	16 633 494	43 999 233	68,5
11-49	0	3 991 435	7 702 034	11 693 469	18,2
50-99	0	175 000	7 903 000	8 078 000	12,6
100-250	0	0	425 619	425 619	0,7
Summa	8 957 304	22 574 870	32 664 147	64 196 321	100,0

Det genomsnittliga stödet var 497 000 kronor för innovationsbidrag och 1 900 000 kronor för regionalt investeringsstöd. Regionalt bidrag för företagsutveckling hade totalt ett genomsnittligt stöd på 194 000 kronor, där medelvärdena för de underliggande stödtyperna var 318 000 kronor för investeringsbidrag, 92 000 kronor för konsultcheck och 26 000 kronor för mikrobidrag.

2.1.2 Beviljade bidrag, kommunvis

Regionalt bidrag till företagsutveckling kan beviljas till alla företag i länet förutom företag i Luleå centralort med omnejd. Luleå centralort är heller inte godkänd som stödområde för regionalt investeringsstöd eller mikrobidrag. Stöd till kommersiell service lämnas till serviceglesa områden. Konsultcheck och innovationsbidrag kan däremot lämnas i hela länet.

Beträffande Arjeplogs kommun kan konstateras en betydande minskning av beviljade företagsstöd under 2009, se tabell 4. Sannolikt beror det på bilindustrins återhållsamhet med investeringar. Däremot har det totala företagsstödet inom biltestområdet ökat i Älvsbyn, dock inte i samma omfattning som minskningen i Arjeplog. Effekterna av ändringarna i innovationsbidragets möjlighet till ökad stödnivå har gjort att Luleå har ökat jämfört med tidigare år. I Kiruna, Arjeplog och Gällivare har företagen beviljats mest stöd under perioden 2007-2009. I Kiruna är företag inom turismområdet framträdande, i Arjeplog dominerar biltestindustrin och i Gällivare har basindustrins investeringar påverkat investeringsbehovet i positiv riktning bland de företag som arbetar mot gruvnäringen. Under 2009 har 24 procent av beviljat företagsstöd fördelats till kusten och 76 procent har fördelats till inland (enligt fastställda stödområden A och B, där kustkommunerna utgörs av Piteå kommun, Luleå kommun och Bodens kommun).

Tabell 4. Beviljade företagsstöd, miljoner kr, per kommun åren 2007-2009

Kommun	2007	2008	2009
Arjeplog	15,4	12,5	3,1
Arvidsjaur	8,4	4,7	4,5
Boden	2,6	3,3	4,4
Gällivare	12,5	5,6	10,9
Haparanda	0,7	1,6	2,1
Jokkmokk	3,4	6,6	1,2
Kalix	6,7	5,6	4,6
Kiruna	14,4	10,8	8,5
Luleå	3,4	4,8	8,1
Pajala	5,7	4,2	4,2
Piteå	4,6	4,0	4,3
Älvsbyn	2,9	1,5	5,9
Överkalix	3,0	1,4	3,8
Övertorneå	6,5	2,6	2,9
Summa	90,0	69,1	68,3

I tabell 5 visas hur de olika typerna av företagsstöd fördelat sig under 2009. Störst andel stöd har beviljats till företag i Gällivare, Kiruna och Luleå kommun.

Tabell 5. Registrerade beviljade företagsstöd, miljoner kr, år 2009 fördelade på kommun och stödtyp.

Kommun	Kommersiell service	Regionalt bidrag till företagsutveckling	Regionalt investeringsstöd	Innovationsbidrag	Summa
Arjeplog	0,3	1,3	1,5	0,0	3,1
Arvidsjaur	0,3	2,1	2,1	0,0	4,5
Boden	0,1	0,9	2,9	0,5	4,4
Gällivare	0,1	3,1	7,4	0,3	10,9
Haparanda	0,1	0,6	1,4	0,0	2,1
Jokkmokk	0,2	1,0	0,0	0,0	1,2
Kalix	0,5	1,3	2,0	0,8	4,6
Kiruna	0,1	2,5	5,1	0,8	8,5
Luleå	0,1	1,5	0,0	6,5	8,1
Pajala	1,4	1,0	1,8	0,0	4,2
Piteå	0,4	3,9	0,0	0,0	4,3
Älvsbyn	0,3	1,1	4,4	0,2	5,9
Överkalix	0,0	1,9	1,9	0,0	3,8
Övertorneå	0,2	0,4	2,3	0,0	2,9
Summa	4,1	22,6	32,7	9,0	68,3

Det är till branschområdet industrin som mest medel har beviljats under 2009, se tabell 6. I detta område återfinns exempelvis små och medelstora företag inom framförallt verkstads-, trävaru- och livsmedelsindustrin. Gällivare, Arvidsjaur och Kalix är de kommuner som fått mest medel. I branschområdet turism är Kiruna och Boden dominerande. Inom områdena företagstjänster och övrig verksamhet framträder Luleå som största stödmottagare, vilket har koppling till ökningen av stödnivån på innovationsbidraget samt att konsultcheck också kan beviljas till företag i Luleå kommun. Stöd till innovationsbidrag ges till företag med projekt i tidiga skeden som har hög teknikhöjd eller som har en processinnovation inom tjänstesektorn. Många av företagen som beviljas innovationsbidrag har en naturlig närhet till Luleå tekniska universitet. Det kan konstateras att fördelningen enligt tabell 6, i flera av kommunerna, avspeglar vilken näring som dominerar och/eller är på framväxt i respektive kommun.

Tabell 6. Beviljade företagsstöd, miljoner kr, år 2009, fördelade på kommun och branschområde.

Kommun	Kommers. service	Biltest	Industri	Hantverk	Turism	Företags-tjänster	Övrig verks.	Totalt
Arjeplog	0,3	1,6	0,2	0,0	0,9	0,1	0,0	3,1
Arvidsjaur	0,3	0,1	4,0	0,1	0,0	0,0	0,0	4,5
Boden	0,1	0,0	1,1	0,0	3,0	0,2	0,1	4,4
Gällivare	0,1	0,0	9,2	0,0	1,2	0,0	0,3	10,9
Haparanda	0,1	0,0	1,5	0,0	0,4	0,0	0,0	2,1
Jokkmokk	0,2	0,0	0,6	0,0	0,4	0,0	0,0	1,2
Kalix	0,5	0,0	3,2	0,0	0,0	0,0	0,8	4,6
Kiruna	0,1	0,0	1,5	0,0	5,9	0,9	0,0	8,5
Luleå	0,1	0,0	2,8	0,1	0,1	2,3	2,8	8,1
Pajala	1,4	0,0	2,0	0,0	0,8	0,0	0,0	4,2
Piteå	0,4	0,0	2,0	0,1	1,5	0,3	0,0	4,3
Älvsbyn	0,3	4,4	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	5,9
Överkalix	0,0	0,0	1,6	0,0	1,6	0,5	0,0	3,8
Övertorneå	0,2	0,0	1,5	0,0	1,2	0,0	0,0	2,9
Totalt	4,1	6,2	32,4	0,4	16,9	4,3	4,0	68,3

2.1.3 Beviljade bidrag, branschvis

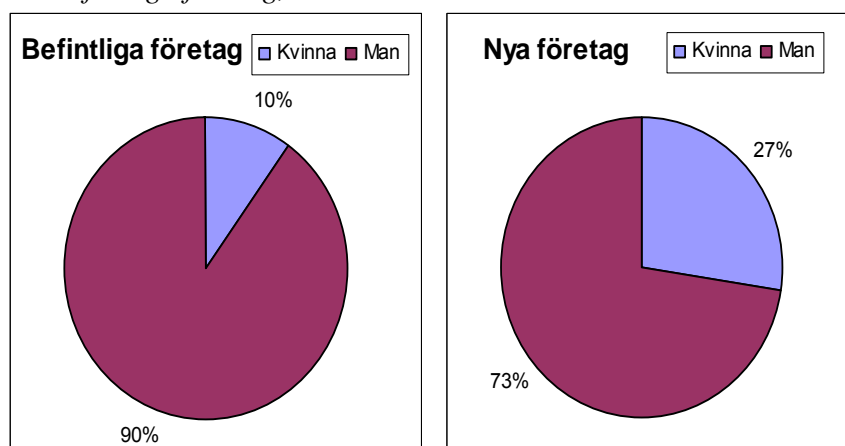
Totalt beviljade bidrag har för 2008 och 2009 legat på ungefär samma nivå, se tabell 7. Stöd till biltestverksamheten har minskat, vilket tidigare har konstaterats. I området Övrigt återfinns stöd, i huvudsak innovationsbidrag, till företag i tidiga produktutvecklingskedan.

Tabell 7. Beviljade företagsstöd per branschområde, miljoner kronor åren 2007-2009

Branschområde	2007	2008	2009
Kommersiell service	3,3	2,4	4,1
Industriell verksamhet	39,4	31,3	32,4
Biltest	18,5	11,5	6,2
Företagstjänster	5,7	7,5	4,3
Turistverksamhet	21,1	15,8	16,9
Hantverk	0,6	0,5	0,4
Övrigt	1,4	0,2	4,0
Summa	90,0	69,1	68,3

2.1.4 Företagsledaren

Diagram 2. Andelen kvinnor/män som företagsledare, grupperad på nya och befintliga företag, år 2009.

17 procent av de företag som har beviljats stöd har en kvinna som företagsledare. Motsvarande andel för män är 83 procent. Det är en nedgång tredje året i rad beträffande företagsledare som är kvinnor. År

2004 var andelen kvinnor som störst, 27 procent. Det finns dock en skillnad om man ser på befintliga företag och nya företag. Av de nya företagen som beviljats stöd leds 27 procent av en kvinna och 73 procent av en man. För befintliga företag är motsvarande andel 10 procent respektive 90 procent. Att en större andel kvinnor återfinns i nya företag är positivt. Det är framförallt inom stödtypen mikrobidrag som antalet kvinnor återfinns. I de övriga stödtyperna är representationen av kvinnor som företagsledare lägre.

Tabell 8. Beviljade bidrag 2009, grupperade på företagsledare (kvinna/man)

	Nya företag, antal	varav företagsledare är		Befintliga företag, antal	varav företagsledare är		Totalt, antal	varav företagsledare är		Summa bidrag, kronor
		Kvinna	Man		Kvinna	Man		Kvinna	Man	
Regionalt bidrag till företagsutveckling	49	16	33	67	7	60	116	23	93	22 574 870
Regionalt investeringsstöd	5	0	5	12	2	10	17	2	15	32 664 147
Innovationsbidrag	8	1	7	10	0	10	18	1	17	8 957 304
Summa	62	17	45	89	9	80	151	26	125	64 196 321

Företagsstöden ska bidra till en socialt hållbar tillväxt genom bland annat ett jämställt näringsliv. Ifall företagsstöden ger olika möjligheter för företag som leds av kvinnor respektive män att ta del av stöden, är svårt att konstatera utifrån ovanstående resultat. Rapporten Lika rätt och lika möjligheter till företagsstöd?² visar dock på att det inte finns några belägg för att regelverken missgynnar företag som leds av kvinnor. Skillnader i nyttjandet av stödformerna förklaras av branschtillhörighet respektive företagsstorlek. Att kvinnor i större omfattning än män driver företag i branscher med lokal och regional marknad påverkar tydligen företagets möjligheter att ta del av stöden.

² Lika rätt och lika möjligheter till företagsstöd? Myndigheten för tillväxtpolitiska utredningar och analyser. Rapport 2010:02.

2.1.5 Beräknad sysselsättningsökning

Effekten i form av ökad sysselsättning under de närmaste åren för beviljade projekt under 2009, beräknas till 309 nya arbetstillfällen. Av dessa beräknas 111 arbetstillfällen (35 procent) fördelas på kvinnor och 198 arbetstillfällen (65 procent) fördelas på män.

Tabell 9. Beräknad sysselsättningsökning

Stödtyp	Totalt	kvinnor	män
Regionalt bidrag till företagsutveckling	147	59	88
Regionalt investeringsstöd	162	52	110
Summa	309	111	198

2.2 Projektverksamhet

År 2007 startade nya strukturfondsprogram för regionala fonden och socialfonden. Strukturfondsperioden avser åren 2007 – 2013.

Programmet inom regionala fonden omsluter för hela perioden 2,2 miljarder kronor i EU-stöd för Övre Norrland. Tillväxtverket är förvaltande myndighet för strukturfondsprogrammet för regional konkurrenskraft och sysselsättning Övre Norrland 2007-2013. Strukturfondspartnerskapet, där landshövdingen i Norrbottens län är ordförande, lämnar bindande prioriteringar av projekt till Tillväxtverket.

Interreg IVA Nord är ett EU-program som stöttar gränsöverskridande samarbete. Programmets målsättning är att stärka programområdets ekonomiska och sociala utveckling genom stöd till samarbete över nationsgränser. Programmet omfattar norra Sverige, Finland och Norge samt Sápmi. Länsstyrelsen i Norrbottens län har utsetts till förvaltningsmyndighet för programmet. Programmet totala omslutning är 74 miljoner euro varav cirka 33 miljoner euro är EU-stöd.

Socialfonden styrs av ett nationellt program och åtta regionala planer. ESF-rådet är förvaltande myndighet och Strukturfondspartnerskapet lämnar bindande prioriteringar av projekt till ESF-rådet.

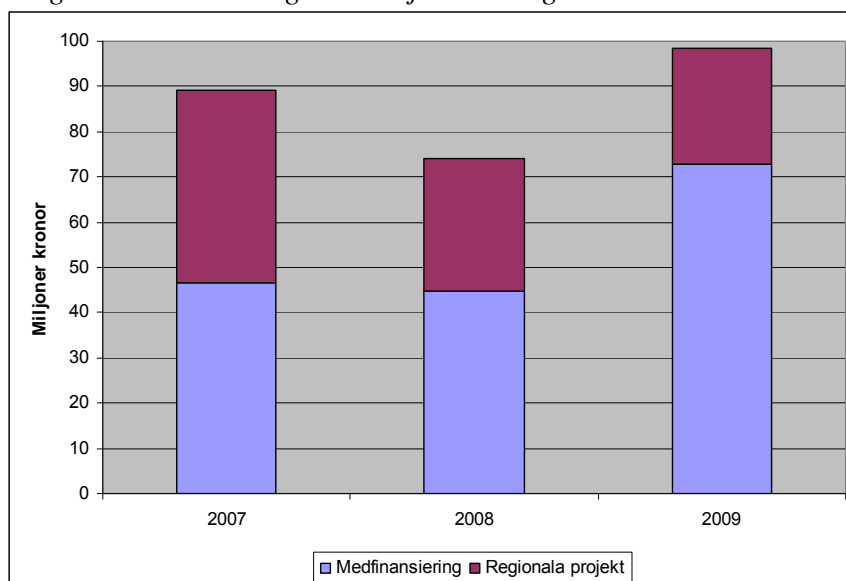
Samtliga ovan nämnda program samt EU-programmen ENPI, Norra Periferin och Östersjöprogrammet kräver nationell offentlig

medfinansiering. Länsstyrelsen är en stor regional medfinansierare i Norrbotten.

Under år 2009 inkom totalt 234 ansökningar om bidrag för projektverksamhet. Av dessa var 89 regionala projekt och 145 var medfinansieringsprojekt.

Under 2009 fattades 183 beslut varav 101 projekt var bifallsbeslut med beviljade projektmedel på totalt 98,3 miljoner kronor. Under 2009 svarade medfinansieringsprojekten för 74 procent av beviljade medel och projektbidragen svarade för 26 procent. I diagram 3 åskådliggörs hur summan av beviljade bidrag har fördelat sig mellan projektbidrag och medfinansiering de tre senaste åren. Totalt beviljade medel under 2007-2009 har varierat av olika orsaker. Efterfrågan ökade under 2009 bl. a. som en följd av att programmet Interreg IVA Nord hade sin första utlysning i slutet av 2008 och att många turismprojekt och nyföretagarprojekt inom Mål 2 beviljades nya medel till så kallade fortsättningsprojekt. Medfinansieringsprojekten är generellt sett beloppsmässigt större än de regionala projekten vilket påverkar de beviljade medlen totalt sett. De EU-projekt som Länsstyrelsen medfinansierar finns främst inom den regionala fonden (ca 75 procent). Interreg IVA Nord, V, ENPI, Norra Periferin och Östersjöprogrammet står tillsammans för ca 16 procent av de beviljade medlen. Medfinansiering till projekt inom den sociala fonden har beviljats en mycket liten andel (mindre än 1 procent), vilket beror på att projekt inom socialfondens områden ofta genomförs via andra program och anslag än Länsstyrelsens projektverksamhet. Landsbygdsprogrammet och Leaderprojekt står för ca 9 procent av beviljade medel till medfinansieringsprojekt.

Diagram 3. Fördelning av beviljade bidrag 2007-2009.

Tabell 10 och 11 redovisar antalet inkomna ansökningar samt beslut under tidsperioden 2006-2009, fördelat på regionala projekt och medfinansieringsprojekt.

Antalet inkomna ansökningar och bifallsbeslut för *regionala projekt* har minskat sedan 2007. Minskningen beror främst på genomförandet av strukturfondsprogrammen, som leder till en hög efterfrågan på medfinansiering. Den nya programperioden har resulterat i att fler projekt söker EU-medel och medfinansiering av regionala aktörer och att färre projekt söker regionala projektbidrag. Utvecklingen som skett är naturlig och det är positivt att länets medel växlas upp mot EU-medel. Möjligheten finns då att bedriva ännu större projekt.

Tabell 10. Registrerade ansökningar och fattade beslut, regionala projekt år 2007-2009.

Regionala projekt	2007		2008		2009	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Inkomna ansökningar	140		75		89	
Beslut	138		74		77	
<i>bifall</i>	78	57	44	59	46	60
<i>avslag</i>	44	32	22	30	19	25
<i>övriga beslut*</i>	16	11	8	11	12	15

*återkallade ärenden, avskrivna ärenden

Under 2009 har andelen bifallsbeslut för medfinansiering fortsatt vara på en lägre nivå jämfört med 2007, se tabell 11. Att andelen avslagsbeslut som tas i medfinansieringsprojekt är lägre än i de regionala projekten beror på att sökanden ofta tar återkallar sina ansökningar från Länsstyrelsen.

Tabell 11. Registrerade ansökningar och fattade beslut, medfinansiering år 2007-2009

Medfinansiering	2007		2008		2009	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Inkomna ansökningar	91		105		145	
Beslut	95		78		106	
<i>bifall</i>	70	74	37	47	55	52
<i>avslag</i>	8	8	13	17	18	17
<i>övriga beslut*</i>	17	18	28	36	33	31

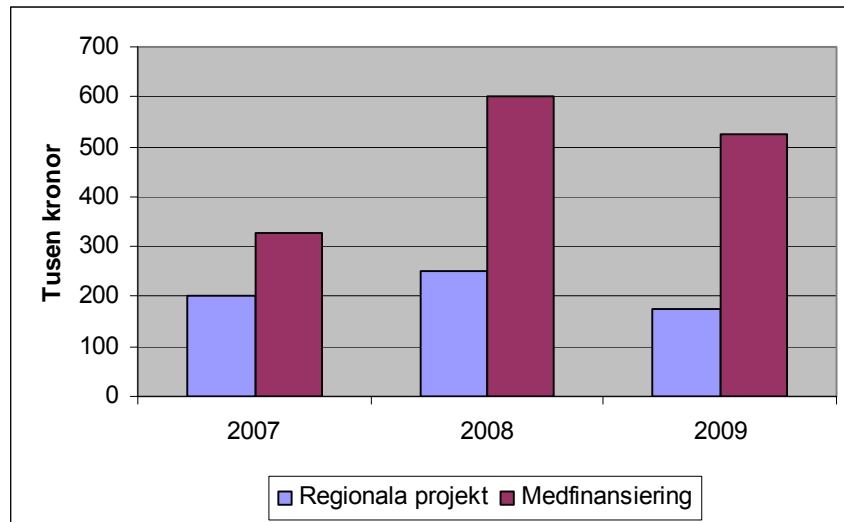
*återkallade ärenden, avskrivna ärenden

2.2.1 Skillnader mellan beviljade bidrag

Projektens storlek varierar och därmed storleken på beviljade medel till olika projekt. Medelvärdet påverkas av extremvärden som drar upp/ner medelvärdet oproportionerligt mycket och ger därmed ingen tydlig bild av sammansättningen av projekt. Under 2009 var medelvärdet för ett regionalt projekt ca 557 000 kronor. Motsvarande medelvärde för ett medfinansieringsprojekt under 2009 var ca 1 205 000 kronor. När man har fördelningar av detta slag, d.v.s. ojämnt åt något håll, är det s.k. medianvärdet samt övre och nedre kvartiler en bättre indikation på genomsnittligt bidrag och skillnader i bidragsnivå. Medianvärdet är det mittersta värdet om man rangordnar beviljade projekt efter bidragssumman. Övre och nedre kvartiler är summan för de första 25 procent respektive 75 procent av rangordnade beviljade bidrag.

Medianvärdena för regionala projekt och medfinansieringsprojekt visas i diagram 4.

Diagram 4. Medianvärde för beviljade bidrag 2007-2009.

Under 2009 har medianvärdet för beviljade projektbidrag respektive medfinansiering sjunkit något i förhållande till 2008. Medfinansieringsprojekten ligger dock fortfarande på en högre nivå jämfört med åren 2007 och tidigare, med ett medianvärde på omkring 500 000 kronor per projekt. För regionala projekt har medianvärdet sedan 2004 legat på en nivå omkring 200 000 – 250 000 kronor. Inga större förändringar har därmed skett.

Tabell 12 visar skillnaderna mellan övre kvartil samt det högsta beviljade beloppet för både regionala projektbidrag och medfinansiering. Högsta beviljade belopp samt lägsta beviljade belopp varierar år från år beroende på vilka projekt som har sökt och fått stöd.

Tabell 12. Nedre respektive övre kvartiler samt lägsta respektive högsta beviljade belopp, beviljade projektbidrag 2007-2009.

	Lägsta bev belopp	Nedre kvartil	Övre kvartil	Högsta bev belopp
2007				
Regionala projekt	25 000	100 000	375 000	7 500 000
Medfinansiering	20 000	150 000	945 000	3 400 000
2008				
Regionala projekt	10 500	72 000	500 000	4 500 000
Medfinansiering	54 000	400 000	1 500 000	7 000 000
2009				
Regionala projekt	13 000	100 000	525 000	4 300 000
Medfinansiering	28 500	375 000	1 040 000	12 500 000

2.2.2 Tillväxtområdet kunskapsintensiva tjänstenärings dominerar

I länet har arbetet med uppföljningen av de prioriterade tillväxtområdena pågått i ca tre år, tabell 13 visar hur Länsstyrelsen har fördelat beviljade medel mellan områdena under denna period. Totalt har ca 261 miljoner kronor beviljats.

De allra flesta av projekten kan klassas i något av tillväxtområdena. Flertalet av projekten överensstämmer dessutom med flera tillväxtområden. I rapporten har dock projekten klassats i det område de överensstämmer mest med. För 7 av totalt 101 projekt har ett specifikt tillväxtområde inte kunnat utpekats. Dessa projekt avser bl. a. projekt som är knutna till avslut av Mål 1-programmet och studier/framtagande av fakta som rör regionen i ett brett perspektiv. Här redovisas även medel som beviljats till Landsbygdsprogrammet.

Av alla projekt som fått bidrag under 2009 finns de flesta, både till antal och beloppsmässigt, inom tillväxtområdena kunskapsintensiva tjänstenärings, upplevelsenärings och basindustrin – förädling. Inom områdena kunskapsintensiva tjänstenärings och upplevelsenärings finns ett stort antal aktörer vilket ger effekten att också fler projekt beviljas medel inom dessa områden. Ökningen inom området kunskapsintensiva tjänstenärings förklaras även av att ett beloppsmässigt sett stort projekt inom riskkapitalområdet, Partnerinvest Norr, har beviljats medel under 2009. Partnerinvest Norr arbetar med att skapa långsiktig regional tillväxt genom att öka tillgången på riskkapital för bolag som behöver tidigt expensionskapital. Det kan också konstateras att området test- och övningsverksamhet har tilldelats mindre medel, en trolig effekt av konjunkturläget i bilindustrin under senare år. Detta område är också

smalare och har färre aktörer än t ex kunskapsintensiva tjänstenärings. I området basindustrin – förädling återfinns ett beloppsmässigt stort infrastrukturprojekt (Lapland Airport), samt projekt med koppling till utvecklingen i Pajala och Malmfältskommunerna.

Tabell 13. Beviljade bidrag (kronor), totalt per tillväxtområde 2007-2009.

Tillväxtområde RTP	2007	2008	2009	Totalt
Kunskapsintensiva tjänstenärings	23 301 282	24 797 708	39 073 549	87 172 539
Upplevelsenärings	24 494 629	16 173 198	21 349 033	62 016 860
Test- och övningsverksamhet	7 272 374	6 904 332	1 175 000	15 351 706
Energi och miljöteknik	7 878 820	2 308 543	3 501 271	13 688 634
Basindustrin -förädling	14 650 715	20 286 354	24 022 342	58 959 411
Ovrigt	11 720 868	3 550 615	9 197 030	24 468 513
Totalt	89 318 688	74 020 750	98 318 225	261 657 663

2.2.3 Tillväxtfrämjande förutsättningar – företagande och entreprenörskap dominerar

Den första uppföljningen av projektverksamheten för de tillväxtfrämjande förutsättningarna gjordes 2008.

Flertalet av projekten överensstämmer med flera av de tillväxtfrämjande förutsättningarna. I rapporten har dock projekten, i likhet med klassningen i tillväxtområdena, klassats i det område de överensstämmer mest med. För 9 projekt har inte ett specifikt tillväxtsområde kunnat utpekats. Dessa avser bl. a. projekt/studier/framtagande av fakta som rör regionen i ett brett perspektiv samt projekt som är knutna till avslut av Mål 1-programmet.

De beviljade projekten under 2009 domineras, både till antal och beloppsmässigt, av företagande och entreprenörskap. Ökningen under 2009 hänger samman med att många projekt inom turism och nyföretagande under 2007-2008 beviljades en projekttid på ett år, och att dessa projekt under 2009 beviljades nya medel för ytterligare en period, vanligtvis två till tre år. Under 2009 har en ökning skett inom Gränsöverskridande samarbete vilket förklaras av att programmet Interreg IVA Nord genomförde sin första utlysning under senare delen av 2008. Projekt inom området kompetens- och arbetskraftsförsörjning har under 2009 beviljats mindre medel i jämförelse med 2008. Förklaringen kan vara att projekt

inom dessa områden ofta kan genomföras via andra program och anslag än genom Länsstyrelsens projektverksamhet. Infrastrukturprojekt är ofta beloppsmässigt stora, och ett enskilt projekt kan därför påverka det totala beviljade beloppet så att stora variationer mellan åren skapas.

Infrastrukturprojekt placeras i Tillgänglighet – transporter och IKT. I området FoU och innovationer återfinns till största delen projekt som drivs av olika universitet vilka oftast är EU-finansierade. Minskningen i området FoU och innovationer hänger sannolikt ihop med att dessa projekt startade upp 2007-2008 i samband med att Mål 2-programmet kom igång. Man kan därför förmodligen förvänta sig en ökning i området FoU och innovationer under kommande år, eftersom projekt inom Mål 2 vanligen bedrivs under tre år.

Tabell 14. Beviljade bidrag (kronor), totalt per tillväxtfrämjande förutsättningar 2008-2009.

Tillväxtfrämjande förutsättningar RTP	2008	2009	Totalt
Gränsöverskridande samarbete	3 664 502	10 085 932	13 750 434
FoU och innovationer	19 859 342	12 950 000	32 809 342
Kompetens- och arbetskraftsförsörjning	11 464 785	2 365 000	13 829 785
Företagande och entreprenörskap	26 946 121	50 035 263	76 981 384
Tillgänglighet - transporter och IKT	8 876 000	14 025 000	22 901 000
Övrigt	3 210 000	8 857 030	12 067 030
TOTALT	74 020 750	98 318 225	172 338 975

2.2.4 Förväntade utfall av beviljade projekt 2009

Projektens resultat följs upp med ett antal förbestämda indikatorer. I detta avsnitt redovisas vad de projekt som beslutades under 2007-2009 ska uppnå, alltså inte vad de uppnått, vilket inte kan mätas förrän om ett antal år. De indikatorer som mäts är nya arbetstillfällen, nya företag, deltagande företag, utbildade personer, nya produkter och infrastrukturprojekt.

I tabell 15 visas det förväntade utfallet för ovan nämnda indikatorer för de projekt som beslutades under 2007-2009.

Tabell 15. Förväntade utfall för indikatorer för beslut fattade 2007-2009.

Indikatorer beslut 2007-2009

Indikatorer	2007		2008		2009	
	Förväntat utfall		Förväntat utfall		Förväntat utfall	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Nya arbetstillfällen	298	484	578	512	1023	827
Nya arbetstillfällen (1)	243		103		252	
Utbildade	127	272	100	95	260	320
Utbildade (1)	260		125		150	
Nya företag	143	128	80	114	372	406
Nya företag (1)	130		45		41	
Deltagande företag	592		258		1 080	
Nya produkter	39		25		62	
Infrastrukturprojekt	6		5		1	

(1) Ej könsuppdelade

De projekt som beviljats bidrag under 2009 förväntas få större utfall jämfört med de två föregående åren. De förändringar som sker i det förväntade utfallet beror på vilka projekt som beviljas bidrag från år till år. Förändringen hänger sannolikt samman med att fler antal projekt beviljats bidrag under 2009 än under föregående år. Förändringarna i förväntade utfall är också kopplade till hur bidragen fördelats på tillväxtområden och tillväxtfrämjande förutsättningar. Som exempel är ökningen av antal deltagande företag, nya arbetstillfällen samt nya företag en sannolik konsekvens av ökningen inom den tillväxtfrämjande förutsättningen företagande och entreprenörskap. Endast antalet infrastrukturprojekt har ett lägre förväntat utfall jämfört med 2007-2008.

Indikatorerna är en uppskattning av vad projekten förväntas uppnå i mätbara resultat. Rimligheten kan ofta vara svår att bedöma både för projektägaren och i Länsstyrelsens beredning. I kapitlet "Stöden bidrar till att uppfylla målen i RTP" förs ett resonemang kring tolkningen av utfallet av de projekt som avslutats under 2006-2009.

2.2.5 Projektexempel

Under 2009 har 116 projekt avslutats som i genomsnitt pågått under tre år. Nedan presenteras några utvalda projekt som avslutats eller var nära avslut vid utgången av 2009. De utvalda exemplen beskriver hur de olika bidragen använts och resultatet av respektive projekt.

Projekt: Utbyggnad för tillväxt /Plats för hållbar tillväxt

Sökande: Arvidsjaur flygplats

Beviljat stöd från Länsstyrelsen: 4 500 000 kronor

Finansiärer: Länsstyrelsen i Norrbottens län, Arvidsjaur kommun, Arvidsjaur flygplats, Regionala fonden.

Resultat	Kvinnor	Män	Totalt
Antal nya/skapade arbetstillfällen	3	0	3
Bevarade arbetstillfällen vid flygplatsen	5	21	26
Utökade arbetstillfällen	1	1	2

Arvidsjaur flygplats har bedrivit två projekt; Utbyggnad för tillväxt (2007-09-01—2008-12-31) och Plats för hållbar tillväxt (2009-01-01—2009-06-30). Syftena med projekten har varit att anpassa och bygga ut flygplatsen för att möta önskemål och krav som biltestnäringen, charterverksamheten och övrig besöksnäring ställer på kommunikationer i Arvidsjaur. De utbyggnader som gjorts (breddning av platta, breddning av taxiväg, markarbeten utanför den nya ankomsthallen, utökade p-platser, den nya ankomsthallen, den ombyggda avgångshallen, nybyggnad av uppställningsplatta för större flygplan samt nybyggnad av parkeringsgarage med tillkommande anslutningsväg) gör det möjligt att landa och parkera större flygplan. Ankomsthallen klarar av de krav man har idag och ledtiderna i avgångshallen har förkortats betydligt tack vare denna utbyggnad.

Det övergripande målet med projekten har varit att öka tillgängligheten och bidra till att utveckla en attraktiv och konkurrenskraftig region. Genom de utbyggnader som gjorts har det övergripande målet uppfyllts. Investeringarna innebär positiva effekter för främst testindustrin (den primära målgruppen), men också för besöksnäringen, och bedöms även ge större möjligheter till fler etableringar i regionen.

Projekt: Främja kvinnors företagande 2007-2009

Sökande: Länsstyrelsen i Norrbottens län

Beviljat stöd från Länsstyrelsen: 3 343 845 kronor

Finansiärer: Länsstyrelsen i Norrbottens län, Tillväxtverket.

Resultat	Antal
Nya företag	20
Nya arbetstillfällen	38
Deltagare	718

Projektet har gett möjlighet för kvinnor att söka finansiering för affärsutvecklingsprojekt. Målgruppen har varit kvinnor som redan driver företag, men även kvinnor som vill starta företag har tagit del av aktiviteterna i projekten. Totalt har 12 projekt bedrivits under 2007-2009. De avsatta medlen i de olika projekten har varierat mellan ca 200 000 kronor och ca 1 000 000 kronor. Aktiviteterna har bestått av rådgivning, coachning, mentorskap, nätverksbyggande och utbildning.

Utöver de ovan angivna resultaten så har projektet bidragit till att öka de deltagande företagens omsättning, dess etablering på nya geografiska marknader och medverkan i olika branschråd. Projektets insatser har bidragit till utveckling i företagen, mycket tack vare fokus på lönsamhet och kunskap i effektiva säljmetoder. Företagarna uppger att de har blivit bättre förhandlare genom en ökad kostnadsmedvetenhet och att de har fått möjligheter att utveckla nya affärs- och verksamhetsidéer som innebär att man i framtiden kan gå från deltidsföretagare till heltidsföretagare. Företagen har arbetat med t.ex. utveckling av tjänsteinnovationer kopplade till vård och omsorg i samarbete med IT-branschen. Även miljöinnovationer och andra innovationer inom turismbranschen har via projektet fått hjälp i delar av utvecklingsfasen. Andra insatser har inneburit hjälp med kontakter till finansiärer och förberedelser av underlag inför möten med banker och andra finansiärer. Målet att driva fram utvecklingsprocesser i företagen och öka affärsmässigheten har uppnåtts.

Insatserna har resulterat i ökat företagande, fler arbetstillfällen och ökad kunskap men även en ökad medvetenhet om vikten av att främja kvinnors företagande. Projektet visar även på att man med förhållandevis små medel kan nå stora effekter för tillväxten.

Projekt: Center för innovation inom IT-relaterad ljud- och musikdesign

Sökande: The Interactive Institute II AB, Sonic Studio

Beviljat stöd från Länsstyrelsen: 1 650 000 kronor

Finansiärer: Länsstyrelsen i Norrbottens län, The Interactive Institute II AB, Piteå kommun, Regionala fonden.

Delresultat	Kvinnor	Män	Antal
Antal nya/skapade arbetstillfällen	3	9	12
Indikatorer (mål)			
Antal nya/skapade arbetstillfällen	11	14	25
Nya företag	2	2	4

Projektet arbetar med ljud- och mediadesign för industri och upplevelser och handlar om hur vi uppfattar och upplever ljud, hur vi på nya sätt kan kommunicera genom ljud. Bakgrunden till projektidén är att den ”visuella kanalen” börjar bli full, man talar exempelvis om ”eyesfree” och multimodala lösningar som utnyttjar människans kapacitet bättre. Projektets syfte är att stärka regionens kompetens inom området ljud, musik, interaktiva medier och informationsteknik, samt bidra till att regionen inom detta område kan utvecklas till ett starkt fäste på Europeanivå. Projektet ska generera nya innovativa produkter som kan kommersialiseras i befintliga eller nya företag och därigenom skapa arbetstillfällen i regionen. Hittills har projektet exempelvis arbetat fram en ny typ av spel i form av en iPhone-applikation som man bedömer har potential att kommersialiseras. Projektet arbetar för att effektivisera informationsöverföring med ljud, som användning av ljud i specifika användarmiljöer och situationer, exempelvis information i bilar, där man bl.a. samarbetar med Scania. Företag inom processindustrin, mediabranschen, mobiltelefonbranschen, bilindustrin i Sverige och Asien är intresserade av kompetensen och resultaten i projektet. Projektet arbetar aktivt i nätverk. Projektets slutdatum är 2010-12-31. Resultaten hittills visar på goda möjligheter att nå målen. Hittills har tolv nya arbetstillfällen skapats i projektet.

3. Projektbidragen och företagsstödens nytta för Norrbotten

3.1 Läget i Norrbotten 2010

Under hösten 2008 inträffade en global finansiell kris som fick genomgående återverkningar. De flesta av världens länder påverkades samtidigt och kraftigt. Detta ledde bland annat till att produktionen föll, särskilt stort var produktionsbortfallet inom flera industribranscher och framför allt bilindustrin drabbades hårt.

Norrbotten har ett näringsliv som är starkt beroende av export och påverkas därför mer direkt av en minskad efterfråga på global nivå, jämfört med regioner där näringslivet domineras av småföretag med en mer lokalt inriktad produktion. Faktorer som nyföretagande och nya växande branscher är betydelsefulla som motorer efter en kris. Det behövs därför fler nya och växande företag som vill anställa och utveckla verksamheten i länet.

I jämförelse med flera andra regioner i Sverige har Norrbotten klarat konjunktur nedgången jämförelsevis bra. Trots det minskade ändå antalet sysselsatta under år 2009 med ca 3 200 personer och uppgick till knappt 110 000 personer i slutet av året. En återhämtning av den regionala ekonomin har påbörjats och enligt arbetsförmedlingens bedömning kommer sysselsättningen att öka under 2010-2011. Investeringsnivåerna är kvar på en mycket hög nivå inom exempelvis energi- och gruvområdet och det finns förhoppningar att byggbranschen utvecklas positivt, liksom delar av den privata tjänstesektorn. Länet har den näst högsta produktiviteten mätt som bruttoregionprodukt (BRP) per sysselsatt. Bara Stockholmsregionen har högre produktivitet. Förklaringen är stora överskott inom den kapitalintensiva basindustrin.

Det positiva investeringsläget visar på en fortsatt god framtidstro. Men det finns också ett antal långsiktiga utmaningar, där den demografiska utvecklingen är en av dem. Befolkningen blir allt äldre vilket ökar försörjningsbördan för den arbetande delen av befolkningen och det drabbar särskilt små kommuner med en liten arbetsmarknad. Den långsiktiga kompetensförsörjningen och generationsväxlingen är andra närliggande utmaningar.

Befolkningen i länet uppgick till drygt 248 500 personer vid halvårsskiftet 2010. Sedan 2005 har befolkningen minskat med drygt 3 500 personer i länet. Samtliga kommuner, utom Luleå och Piteå har minskat i befolkningsstorlek under perioden. Luleå och Piteå har sedan 2005 växt

med drygt 1 400 respektive 30 personer. Mest minskade befolkningen i Boden och Kalix kommuner.

Befolkningsminskningen beror till stor del på en förändrad åldersstruktur där allt fler är äldre. Sedan 1996 har länet haft ett födelseunderskott, dvs. antalet födda barn uppväger inte antalet döda. Länet har även ett flyttningsunderskott i förhållande till andra delar av Sverige. Födelseunderskottet och flyttningsunderskottet uppvägs till stor del av en positiv invandring till länet. De senaste fem åren har invandringsöverskottet varit drygt 5 600 personer, vilket är ett mycket viktigt tillskott till länets befolkning och arbetsmarknad.

Länet har förhållandevis många unga födda på 1990-talet - den senaste "babyboomen". Idag har 90-talisterna kommit i den åldern (15-20 år) att de inom något år måste fatta viktiga beslut om exempelvis framtida arbete och/eller studier. Dessa beslut har stor betydelse för den långsiktiga tillväxten och utvecklingen i länet och påverkar också in- och utflyttningssiffrorna på ett påtagligt sätt. Ett orosmoln är arbetslösheten bland unga (18-24 år), särskilt i de östra länsdelarna. Ett annat orosmoln är att fler unga kvinnor än män lämnar länet. Det är därför angeläget att den positiva utvecklingen, i exempelvis Pajala kommun med en ny gruvetablering, kan attrahera unga män och kvinnor både inom och utanför länets gränser till arbete eller företagande i branschen.

3.2 Stöden bidrar till att uppfylla målen i RTP

Länsstyrelsen lämnar stöd och bidrag till företag och regional projektverksamhet för att genomföra prioriteringarna samt uppfylla målen i det regionala tillväxtprogrammet. De projekt eller företag som beviljas medel är därmed att betrakta som genomförare av tillväxtprogrammet.

För att få en övergripande bild av utvecklingen i länet och för att kunna följa upp det regionala tillväxtprogrammet finns tre övergripande mål:

Genomförandet av det regionala tillväxtprogrammet ska bidra till:

- Ökad inflyttning – minst 6 500 personer per år.
- Ökad sysselsättning – 62 % sysselsättningsgrad senast 2013.
- Fler företag – 1 100 nya företag per år.

Länet nådde måluppfyllelsen vad gäller fler nya företag, år 2009 startade 1 168 nya företag. Däremot var inflyttningen till länet något mindre än det uppsatta målet, drygt 6 250 flyttade till länet 2009 vilket kan jämföras med målet 6 500 personer. När det gäller sysselsättningsgraden är det

fortfarande en bit kvar till målet, enligt de senaste siffrorna uppgick sysselsättningsgraden till ca 57 procent (15-74 år) och målet är 62 procent.

Den *regionala projektverksamheten* är en löpande verksamhet och för att avgränsa analysen redovisas endast projekt som avslutats under perioden 2006-2009. Projekttiden är i regel tre år, men det finns projekt med kortare projekttid eller som av olika orsaker blivit förlängda under projektidens gång. Ett projekt som startade under 2006 bör därmed ha avslutats senast 2008/2009 och indikatorer vara redovisade till länsstyrelsen under 2009 som är rapportens fokusår.

Tabell 16. Utfall avseende regionala projekt och medfinansieringsprojekt beslutade och avslutade 2006-2009.

Indikatorer	Utfall	
	Kvinnor	Män
Nya arbetstillfällen	243	347
Nya arbetstillfällen (1)	64	
Utbildade	897	1 238
Utbildade (1)	515	
Nya företag	195	284
Nya företag (1)	95	
Deltagande företag	1 539	
Nya produkter	58	
Infrastrukturprojekt	10	

(1) Ej könsuppdelade

Om man jämför utvecklingen i länet med det rapporterade utfallet kan man få en uppfattning om i vilken omfattning projektverksamheten bidrar till en positiv tillväxt i länet. Jämförelsen kan ge en fingervisning ifall riktningen är den rätta, men det är också svårt att dra slutsatser av enbart kvantitativa resultat. Till exempel kan det vara svårt att få en rättvisande bild av indikatorn antal nya företag. En direkt avknoppning under projektiden kan vara förhållandevis ”lätt” att se, men kan samtidigt vara svår att direkt relatera enbart till projektet. Det är också möjligt att nya företag kan startas efter det att projektet avslutats. I projektens rapporter redovisas ofta vilka nya företag som startats genom projektet. Detta är en förbättring i utvärderingshänseende och bidrar till att säkra kvaliteten på utfallet. En kritisk granskning av indikatorerna görs både vid ansökan och vid avslut, men man kan trots detta inte helt bortse från att överskattningar och felbedömningar kan förekomma. Det finns heller inte möjligheter att fånga upp eventuella dubbelregistreringar, t ex i indikatorn deltagande företag. Projekten kan också skapa bestående effekter som kan vara långt mer betydelsefulla än utfallet av enskilda indikatorer, t.ex. byggande av nya

strukturer, nya samverkansformer etc. I FoU-projekt kan effekterna på nyföretagande och/eller sysselsättning sannolikt inte bedömas förrän många år efter projektslut. Ett bra system för att fånga upp de långsiktiga effekterna av projektverksamheterna finns tyvärr inte idag.

Under perioden 2006-2009 minskade den öppna arbetslösheten marginellt. Däremot ökade den öppna arbetslösheten kraftigt mellan åren 2008 och 2009 (närmare 2000 personer) till följd av den globala finanskrisen. Länsstyrelsens projektverksamhet har, tillsammans med andra aktörer, under motsvarande period bidragit till att 654 personer fått arbete.

Under perioden 2006-2009 har cirka 4 452 nya företag startat i länet av vilka 36 procent leds av kvinnor. Projektverksamhet har bidragit till att 574 nya företag har startat under motsvarande period där ca 41 procent av företagen leds av kvinnor.

Projektverksamhet har även bidragit till att 2 650 personer deltagit i utbildning, 1 539 företag har medverkat i projekten, 58 nya produkter skapats samt 10 infrastrukturprojekt har realiserats.

Följeforskning av projekt inom regionala fonden kan förhoppningsvis höja graden av insyn i projektens måluppfyllelse och påverkan på den regionala utvecklingen. Den hittills gjorda följeforskningen³ inom regionala fonden har bl.a. pekat på att ett ökat proaktivt arbete för att få till stånd projekt och samarbeten mellan projekt torde öka måluppfyllelsen i programmet om nya produkter och tjänster, företag och arbetstillfällen. Att universitetsprojekten har relativt stor medverkan från företag bedöms som positivt då FoU-resultaten får relativt goda möjligheter att föras ut till företagen. Rapporterna pekar även på att man bl. a. behöver fortsätta att koncentrera sig på att prioritera insatser som medverkar till att klara den ”demografiska utmaningen”, öka möjligheterna att ta tillvara och stödja goda idéer som finns utanför universitetsvärlden samt att öka följsamheten mot prioriteringarna inom områdena regionförstoring och utbyggnad av infrastrukturen. Vidare rekommenderas en breddad syn på vad som är resultat av programmets insatser och en utveckling av kompletterande verktyg som mäter sådana resultat.

Liksom projektverksamheten så är *företagsstöden* ett viktigt instrument för att uppnå målen i det regionala tillväxtprogrammet. Branschområdena för företagsstöd överensstämmer med de utpekade tillväxtområdena.

³ Utvärdering av den Europeiska regionala utvecklingsfondens program för Övre Norrland (Delrapport 1), Följeforskning i programområde Övre och Mellersta Norrland (Delrapport 2 och 3).

Effekterna av beviljade företagsstöd har tidigare år beskrivits i en särskild rapport i vilken uppföljning av beviljat företagsstöd gjorts tre år efter det att stödet beslutades. Rapporten bygger på enkäter som besvarats av företag som beviljats medel. Den senast redovisade rapporten gavs ut maj 2009⁴. I rapporten redogjordes resultatet av svaren från 143 företag som beviljades stöd år 2006. Resultatet visade bl. a. på att:

- Antal anställda i företagen hade ökat med 305 årsanställda (103 kvinnor/202 män)
- 40 procent av företagen planerade på att nyanställa personal
- 53 procent planerade att genomföra någon investering det kommande året
- 78 procent av företagen gick med vinst det senaste bokslutsåret

I likhet med bedömningen av utfallet för avslutade projekt i projektverksamheten, bör tolkningen av effekterna av beviljat företagsstöd göras med försiktighet. Det går inte att hävda att det är enbart företagsstödens förtjänst att företagen nyanställer, planerar investeringar eller visar på positiva resultat. Det finns naturligtvis en mängd andra medverkande faktorer till resultaten.

Det är dock tydligt att den regionala projektverksamheten och företagsstöden medverkar till att genomföra strategiskt viktiga satsningar i länet tillsammans med andra program och finansiärer, och bidrar därigenom till att uppfylla målen i tillväxtprogrammet.

⁴ Uppföljning Regionalpolitiska företagsstöd beviljade i Norrbottens län 2006. Länsstyrelsen i Norrbottens län.

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

Länsstyrelsen
Norrbotten